

**Bocce Sporcularının Hedef Yönelimlerinin Spora Bağlılıkları
Üzerindeki Rolü: Çanakkale İli Örneği**

Ender Ali ULUÇ¹, Fahri AKÇAKOYUN²

DOI: <https://doi.org/10.38021/asbid.1034025>

ORİJİNAL ARAŞTIRMA

¹Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Balıkesir/Türkiye
²Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Balıkesir/Türkiye

Öz
Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolünün incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada spora bağlılık ve sporda görev ve ego yönelimi ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini Çanakkale ilinde bulunan 27'si kadın 49'u erkek olan toplam 76 lisanslı Bocce sporcusu oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen verilere uygun analizlerin belirlenmesinde, verilerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği çarpıklık-basıklık değerleri ve grafikler incelenmiştir. Yapılan incelemeler verilerin normal dağılıma uygun olmadığını göstermiştir. Bocce sporcularının demografik özelliklerine göre hedef yönelimleri ve spora bağlılık düzeylerinin belirlenmesi için iki grubun karşılaştırılmasında Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis Testi'nden yararlanılmıştır. Hedef yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolünün incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada sonuç olarak; sporda görev yönelimi spora bağlılığa etki ederken, ego yöneliminin spora bağlılığa etki etmediği, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip olan sporcuların ego yönelimlerinin düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuca göre, spor yaşı arttıkça sporcuların ego yönelimlerinin düştüğü görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Hedef, Ego, Bağlılık, Bocce

**The Role of Bocce Athletes' Goal Orientations on their
Sports Commitment: The Case of Çanakkale Province**

Abstract

In this study, which was conducted to examine the role of Bocce athletes' goal orientations on their commitment to sports, the scales of sports commitment and task and ego orientation in sports were used. The population and sample of the study consists of 76 licensed Bocce athletes, 27 of whom are women and 49 are men, in Çanakkale. In determining the appropriate analyzes for the data obtained in the research, skewness and kurtosis values and graphs were examined whether the data conformed to the normal distribution or not. The examinations showed that the data were not in accordance with the normal distribution. The Mann-Whitney U Test was used to compare the two groups in order to determine the goal orientations and the level of commitment to the sport according to the demographic characteristics of the Bocce athletes, and the Kruskal-Wallis Test was used for the comparison of more than two groups. Spearman Correlation Analysis was used to examine the relationship between goal orientations and sports commitment levels. As a result of this research, which was conducted to examine the role of Bocce athletes' goal orientations on their commitment to sports; It was concluded that while task orientation in sports affects commitment to sports, ego orientation does not affect commitment to sports, and the ego orientation of athletes with a sports age of 11 years and above is low. According to this result, it is seen that the ego orientation of the athletes decreases as the age of sports increases.

Keywords: Goal, Ego, Commitment, Bocce

Sorumlu Yazar: Ender Ali
ULUÇ
enderali@comu.edu.tr

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
01.12.2021

Kabul Tarihi:
27.12.2021

Online Yayın Tarihi:
28.12.2021

Giriş

Hedef yönelimi, bireylerin hedeflere ulaşmaktan kaynaklanan başarı duygusunu elde etmek için çeşitli hedeflere yönelmeleri şeklinde ifade edilebilir. Başarının güdülenmesinde görev ile ilişkili hedef yönelimi ve ego ile ilişki hedef yönelimi olmak üzere iki temel hedef yönelimi yer almaktadır.

Görev yönelimi, bireysel gelişim ve harcanan çabanın sonucunda bireyin kendisini başarılı olarak görmesidir. Ego yönelimi, bireysel becerilerin öncelikle diğerleri ile kıyaslanması ve sosyal karşılaştırma yapılmasıdır. Görev yönelimli sporcular antrenmanda yoğun çalışmaya inanırlar, kişisel gelişim ve beceri gelişimi üzerine odaklanırlar, sürece yönelik çalışmaları tercih ederler. Ego yönelimli sporcular ise süreç değil sonuç odaklıdırlar. Hedefleri rekabete dayalıdır. Kazanmayı ve üstünlük sağlamayı büyüklük olarak görürler, kazanmak için yapılması gerekeni kurallara uymamak pahasına dahi yapmak isterler. Görev yönelimli sporcular katıldıkları aktivitelerden zevk aldıkları için genellikle karşılaştıkları sorunlarla mücadele konusunda başarılıdırlar (Cumming, Smith, Smoll, Standage ve Grossboard, 2008).

Spor bilimcilerin ilgisini çeken kavramların içerisinde yer alan görev yönelimi, akademik açıdan yapılan birçok çalışmanın da konusunu oluşturmaktadır (Toros, 2004). Wang Chatzisarantis, Spray ve Biddle (2002) tarafından yapılan bir araştırmada, görev yönelimi düzeyleri yüksek olan sporcuların buldukları spor branşlarında yüksek motivasyon düzeylerine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca görev yönelimi düzeyleri baskın düzeyde olan sporcular, sportif açıdan belirlemiş oldukları amaçlarını kendi kapasitelerine göre planlamaktadırlar. Görev yönelimli sporcular, kendi özelliklerini diğer sporculara göre kıyaslama gereksinimi duymamaktadırlar. Bu kişiler belirli bir yarışma ya da müsabaka esnasında yarıştıkları kişinin kim olduğunu önemsememektedirler. Doğan, (2005)'e göre görev yönelimli sporcuların kendilerine ait olan özelliklerin artış göstermesi, bu sporcuların yapmış oldukları işlerde daha başarılı olduklarını düşünmelerini sağlamaktadır.

Ego yönelimliler bir görevin yerine getirilmesinde görev yönelimlilerin aksine kendine yeteneklerine dair endişeye kapılırlar. Ego yönelimli sporcular rakiplerine oranla, ortaya koymuş oldukları performans ile ilgili kendilerini değerlendirdikleri zaman kendilerine daha az yetenekli olarak algılamaktadırlar. Ego yönelim düzeyleri yüksek olan bireyler daha az çaba harcayarak başarılı oldukları takdirde, kendilerini becerikli olarak algılamaktadırlar. Çünkü ego yönelim düzeyleri yüksek olan bireyler, başarıyı başkalarına göre üstün olma ya da geri planda kalmaya engel olma şeklinde anlamlandırmaktadırlar. Cumming ve diğerleri (2008)'e göre, görev yönelimli sporcular ego yönelimli sporcular da olduğu gibi ilgilenmiş oldukları spor branşlarında yüksek motivasyon düzeylerine sahiptirler. Sportif açıdan yüksek motivasyon düzeyine sahip olan

sporcuların spora bağlılık düzeylerinin de yüksek olacağı düşünülmektedir. Bağlılık kavramını yüksek düzeyde hissedilen bir duygu olarak nitelendiren, Mercan (2006), bu kavramı, bireyin kendisinden daha büyük olarak gördüğü şeye karşı hissetmiş olduğu yakınlık düzeyi ve bireyin yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükler olarak tanımlanmaktadır. Üç özelliği bulunan bağlılık kavramında (Shaffer, Hall ve Bit, 2000), ilk olarak, konusu olan şey ya da durum için bireyin çok güçlü istek duyulması, bağlı olunan karşısında zaman zaman kontrolün yitirilmesi, son olarak da bağımlı olunan şey hakkında bireyin ısrarcı bir şekilde davranması gereklidir. Bu üç özellik bağlılığı yüksek düzeyde etkilemektedir. Bağlılık; zindelik, içselleştirme ve adanmışlık ile görülen bağlılık kavramı Schaufeli, Salanova, González-Roma ve Baker (2002)' e bir olumlu bir durum olarak nitelendirilmektedir. Guillén ve Martínez-Alvarado (2014)'e göre, bağlılık kavramının temsil ettiği değerler şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Zindelik, üst düzeyde performans sergileyebilme, ortaya çıkan güçlükler karşısında elinden gelenin en iyisini ortaya koymaya çalışmayı içermektedir.
2. Adanmışlık, yapılan işe dahil olunması, coşku ve ilham duyulması, bir tür meydan okumanın ve yanı sıra yapılan spordan duyulan gurur ve yapılan spora anlam yüklenmesidir.
3. İçselleştirme, yoğunlaşmayı, yapılan sporun özümsemesini ve yine yapılan spora kendini kaptırmayı ifade etmektedir.

Lonsdale, Hodge ve Jackson (2007)'e göre, sporda bağlılık, sportif açıdan faaliyet gösterilen ortamlarda, bireyler ya da sporcular tarafından, inanç, çaba, ya da haz gibi kavramların sürekli ve tutarlı bir şekilde deneyimlenmesi şeklinde ifade edilmektedir. Sporcuların üst düzeyde performans sergileyebilme, zorluklar karşısında bireyin elinden gelenin en iyisini ortaya koyması, yapılan spora coşku ve ilham duyulması, spordan duyulan gurur ve yapılan spora anlam yüklemesi durumu spora olan bağlılığı ifade etmektedir. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı Bocce sporcularının hedef yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılık düzeylerine etkisi ve demografik özelliklerine göre hedef yönelimleri ve spora bağlılık düzeylerini incelemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile yürütülmüştür. Geçmişte veya halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlenmesini amaçlayan tarama modellerinde görüş, tutum veya özelliklerin tanımlanması amaçlanmaktadır (Karasar, 2012; Fraenkel ve Wallen, 2009).

Araştırmanın Evren Örnekleme

Araştırmada Çanakkale ilinde 18 yaşından büyük, lisanslı Bocce sporcularından oluşan evrenin tamamına ulaşılmıştır. Araştırmanın örneklemini, gönüllü katılım esasına uygun olarak ulaşılan 27'si kadın, 49'u erkek olmak üzere 76 Bocce sporcusu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği ve Spora Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. 27'si kadın 49'u erkek olan toplam 76 lisanslı Bocce sporcusuna google formlar aracılığı ile ulaşılmıştır.

Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği

Duda ve Nicholls (1992) tarafından geliştirilen, Toros (2004) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 7 maddeden oluşan görev yönelimi ve 6 maddeden oluşan ego yönelimi olmak üzere 2 alt boyutu bulunmaktadır. Görev yönelimi alt boyutu 2, 5, 7, 8, 10, 12, 13. maddelerden, ego yönelimi alt boyutu 1, 3, 4, 6, 9, 11. maddelerden oluşmaktadır. Ölçek 5'li Likert yapıdadır. Toros (2004) tarafından yapılan çalışmada iç tutarlılık katsayıları görev ve ego yönelimi alt boyutları için sırasıyla 0,87 ve 0,85'tir. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayıları görev ve ego yönelimi alt boyutları için sırasıyla 0,94 ve 0,96 olarak hesaplanmıştır.

Spora Bağlılık Ölçeği

Guillen ve Martinez Alvarado (2014) tarafından geliştirilen, Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Spora Bağlılık Ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte zinde olma, adanma ve içselleştirme olmak üzere 3 alt boyut bulunmaktadır. Zinde olma alt boyutu 1, 2, 6, 7, 8. maddelerden, adanma alt boyutu 3, 4, 5, 9, 12. maddelerden ve içselleştirme alt boyutu 10, 11, 13, 14, 15. maddelerden oluşmaktadır. Ölçek 5'lü Likert yapıda, 1-hemen hemen hiç, 2-nadiren 3-ara sıra 4-sık sık 5-hemen hemen her zaman şeklinde puanlandırılmıştır. Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,79, 0,80 ve 0,82; ölçek toplam iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,80, 0,85 ve 0,82; ölçek toplam iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizi SPSS 26 programında yapılmıştır. Yapılan analizlerin belirlenmesinde, verilerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği çarpıklık-basıklık değerleri ve grafikler incelenmiştir. Yapılan incelemeler verilerin normal dağılıma uygun olmadığını göstermiştir. Bocce sporcularının demografik özelliklerine göre hedef yönelimleri ve spora bağlılık düzeylerinin belirlenmesi için iki grubun karşılaştırılmasında Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis Testi'nden yararlanılmıştır. Hedef yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve dağılımlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar

		f	%
Cinsiyet	Kadın	27	35,5
	Erkek	49	64,5
	Toplam	76	100,0
Yaş	18-22 yaş	26	34,2
	23-27 yaş	31	40,8
	28-32 yaş	19	25,0
	Toplam	76	100,0
Spor yaşı	5 yıl ve altı	23	30,3
	6-10 yıl	24	31,6
	11 yıl ve üzeri	29	38,2
	Toplam	76	100,0

Araştırmada, katılımcıların 27'si (%35,5) kadın, 49'u (%64,5) erkektir. Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde, 26'sı (%34,2) 18-22 yaş aralığında, 31'i (%40,8) 23-27 yaş aralığında, 19'u (%25) 28-32 yaş aralığındadır. Katılımcıların spor yaşı dağılımları incelendiğinde, 23'ü (%30,3) 5 yıl ve altı, 24'ü (%31,6) 6-10 yıl, 29'u (%38,2) 11 yıl ve üzeri spor yapmaktadır.

Tablo 2

Bocce sporcularının cinsiyetlerine göre sporda hedef yönelimleri ve spora bağlılıklarının Mann-Whitney U Testi ile karşılaştırılması

		Cinsiyet	N	Ort.	Ss	U	p
Sporda hedef yönelimi	Görev yönelimi	Kadın	27	4,05	1,00	-2,04	0,04
		Erkek	49	3,65	0,91		
	Ego yönelimi	Kadın	27	3,22	1,15	0,15	0,87
		Erkek	49	3,47	1,33		
Spora bağlılık	Zinde olma	Kadın	27	4,44	0,40	-1,76	0,07
		Erkek	49	4,25	0,46		
	Adanma	Kadın	27	4,40	0,40	-0,51	0,60
		Erkek	49	4,33	0,53		
	İçselleştirme	Kadın	27	4,51	0,39	-1,39	0,16
		Erkek	49	4,34	0,46		
	Bağlılık (toplam)	Kadın	27	4,45	0,34	-0,95	0,33
		Erkek	49	4,31	0,46		

Bocce sporcularının sporda hedef yönelimlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, ego yönelimi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmemişken ($p>0,05$); görev yönelimi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Görev yönelimi kadın Bocce sporcularında ($\bar{X}=4,05$), erkek Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,65$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Bocce sporcularının spora bağlılıklarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutlarında ve toplam bağlılık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3

Bocce sporcularının yaşlarına göre sporda hedef yönelimleri ve spora bağlılıklarının Kruskal-Wallis Testi ile karşılaştırılması

		Yaş	N	Ort.	Ss	p	Fark
Sporda hedef yönelimi	Görev yönelimi	18-22 yaş (1)	26	3,50	0,92	0,02	2>1
		23-27 yaş (2)	31	4,05	0,90		
		28-32 yaş (3)	19	3,76	1,00		
	Ego yönelimi	18-22 yaş (1)	26	3,62	1,30	0,85	
		23-27 yaş (2)	31	3,16	1,25		
		28-32 yaş (3)	19	3,41	1,25		
Spora bağlılık	Zinde olma	18-22 yaş (1)	26	4,20	0,48	0,22	
		23-27 yaş (2)	31	4,41	0,36		
		28-32 yaş (3)	19	4,33	0,51		
	Adanma	18-22 yaş (1)	26	4,22	0,45	0,26	
		23-27 yaş (2)	31	4,43	0,48		
		28-32 yaş (3)	19	4,41	0,48		
	İçselleştirme	18-22 yaş (1)	26	4,31	0,46	0,46	
		23-27 yaş (2)	31	4,47	0,42		
		28-32 yaş (3)	19	4,42	0,45		
	Bağlılık (toplam)	18-22 yaş (1)	26	4,24	0,43	0,18	
		23-27 yaş (2)	31	4,44	0,38		
		28-32 yaş (3)	19	4,38	0,46		

Bocce sporcularının sporda hedef yönelimlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, ego yönelimi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenememişken ($p>0,05$); görev yönelimi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Görev yönelimi alt boyutuna ilişkin anlamlı farklılık, 18-22 yaş ile 23-27 yaş sporcular arasında tespit edilmiştir. Görev yönelimi, 23-27 yaş Bocce sporcularında ($\bar{X}=4,05$), 18-22 yaş Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,50$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Bocce sporcularının spora bağlılıklarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutlarında ve toplam bağlılık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenememiştir ($p>0,05$).

Tablo 4

Bocce sporcularının spor yaşlarına göre sporda hedef yönelimleri ve spora bağlılıklarının Kruskal-Wallis Testi ile karşılaştırılması

		Spor yaşı	N	Ort.	Ss	p	Fark
Sporda hedef yönelimi	Görev yönelimi	5 yıl ve altı (1)	23	3,16	0,69	0,00	3>1 3>2
		6-10 yıl (2)	24	3,60	1,03		
		11 yıl ve üzeri (3)	29	4,44	0,63		
	Ego yönelimi	5 yıl ve altı (1)	23	4,34	0,91	0,00	3<1 3<2
		6-10 yıl (2)	24	3,54	1,26		
		11 yıl ve üzeri (3)	29	2,48	0,85		
Spora bağlılık	Zinde olma	5 yıl ve altı (1)	23	3,86	0,43	0,00	3>1 3>2 2>1
		6-10 yıl (2)	24	4,35	0,26		
		11 yıl ve üzeri (3)	29	4,64	0,23		
	Adanma	5 yıl ve altı (1)	23	3,87	0,40	0,00	3>1 3>2 2>1
		6-10 yıl (2)	24	4,34	0,30		
		11 yıl ve üzeri (3)	29	4,75	0,28		
	İçselleştirme	5 yıl ve altı (1)	23	3,92	0,29	0,00	3>1 3>2 2>1
		6-10 yıl (2)	24	4,40	0,31		
		11 yıl ve üzeri (3)	29	4,79	0,18		
	Bağlılık (toplam)	5 yıl ve altı (1)	23	3,88	0,34	0,00	3>1 3>2 2>1
		6-10 yıl (2)	24	4,36	0,23		
		11 yıl ve üzeri (3)	29	4,73	0,15		

Bocce sporcularının sporda hedef yönelimlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, ego yönelimi ve görev yönelimi alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Görev yönelimi alt boyutuna ilişkin anlamlı farklılık, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip sporcular ile 5 yıl ve altı ve 6-10 yıl spor yaşına sahip sporcular arasında tespit edilmiştir. Görev yönelimi 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X}=4,44$), 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,60$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,16$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Ego yönelimi alt boyutuna ilişkin anlamlı farklılık, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip sporcular ile 5 yıl ve altı ve 6-10 yıl spor yaşına sahip sporcular arasında tespit edilmiştir. Ego yönelimi 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X}=2,48$), 6-10 yıl spor yaşına

sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,54$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 4,34$) göre anlamlı şekilde daha düşüktür.

Bocce sporcularının spora bağlılıklarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutlarında ve toplam bağlılık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p < 0,05$). Zinde olma, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,64$), 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 4,35$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,86$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir. Ayrıca zinde olma, 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,35$), 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,86$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Adanma, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,75$), 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 4,34$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,87$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir. Ayrıca adanma, 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,34$), 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,87$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

İçselleştirme, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,79$), 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 4,40$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,92$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir. Ayrıca içselleştirme, 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,40$), 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,92$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Spora bağlılık, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,73$), 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 4,36$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,88$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir. Ayrıca içselleştirme, 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X} = 4,36$), 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X} = 3,88$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo 5

Spor da hedef yönelimleri ile spora bağıllık arasındaki ilişki

	Görev yönelimi	Ego yönelimi	Zinde olma	Adanma	İçselleştirme	Spora bağıllık
Görev yönelimi		-0,62**	0,66**	0,68**	0,62**	0,69**
Ego yönelimi			-0,64**	-0,64**	-0,72**	-0,70**
Zinde olma				0,69**	0,77**	0,87**
Adanma					0,74**	0,91**
İçselleştirme						0,90**
Spora bağıllık						

** 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 5 incelendiğinde, sporda görev yönelimi ve ego yönelimi arasında negatif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkinin varlığı söz konusudur.

Spor da görev yönelimi ile zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutları arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki; ego yönelimi ile zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutları arasında negatif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Spor da görev yönelimi ile spora bağıllık arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki; sporda ego yönelimi ile spora bağıllık arasında negatif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Tongo (2020)'ya göre spor faaliyetleri; spor yaşamı, haz alma, sonuca ulaşma, kazanma, beceriyi geliştirme gibi başarıyı örnekleyen özelliklere sahiptir. Ayrıca spor faaliyetleri başarı ölçütleri ile değerlendirilmektedir. Bu nedenle bireyin çeşitli amaç ve hedeflere yönelmesi kaçınılmazdır. Sporcu değerli gördüğü hedefler doğrultusunda çeşitli davranış ve yönelimlerde bulunur (Nicholls, 1989). Hedef yöneliminin ilk boyutu, görev yönelimli hedeflerdir. Görev yönelimli hedefler; başarı isteği doğrultusunda çok çalışıp bireysel olarak performansın artırılmasının istenmesi ve en iyi performansın ortaya çıkarılması olarak tanımlanmıştır (Duda ve Whitehead, 1998). Bir kişinin görev katılımlı olduğu durumlarda, kişinin kendisinde algıladığı yetkinlik tamamen öz-referanslıdır. Birey başarılı olup olmadığını kişisel gelişim, bir görevin üstesinden gelmek, görevde ustalaşmak ve çaba sarf etmek gibi kriterlere göre değerlendirmektedir

(Nicholls, 1989). Kocaekşi (2010), görev yönelimi yüksek olan sporcuların yeni beceriler öğrenmeye, öğrendikleri becerilerin gelişimine, elinden gelen en iyi performansı sergilemeye yoğunlaştıklarını ifade etmiştir. Toros ve Koruç (2005) ise görev yönelimli sporcuların müsabakaları kendi performansını geliştirmek için bir fırsat, bir deneyim olarak düşündüklerini ve rakip ne kadar iyi olursa daha fazla performans ortaya koyacağını bu sebeple kendilerine daha fazla katkıda bulunacağını düşündüklerini belirtmiştir. Ayrıca görev yönelimine sahip sporcu için başarısızlığın, en iyi performanstan daha azını yapmak olduğunu ifade etmiştir.

Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerine etkisinin incelendiği bu araştırmada, sporcuların hedef yönelimleri ve spora bağlılık düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ve kadın sporcuların görev yönelimi düzeyleri ($\bar{X}=4,05$), erkek Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,65$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Duda, Chi, Newton, Walling ve Catley (1995), tenis sporuyla ilgilenen bireylere yaptığı çalışmada cinsiyete göre farklılıklar olduğunu, görev yönelimlerinin kadınların erkeklerden anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Yine benzer bir çalışmada Whitehead ve Duda (1998)'de üniversite ve lisede bireysel ve takım sporcularına yaptığı çalışmaya göre hedef yönelimlerinde erkek ve kadın öğrenciler arasında anlamlı farklılar bulmuştur. Araştırmaya göre, bayanların erkeklere göre daha görev yönelimli, erkeklerin ise bayanlara göre daha ego yönelimli oldukları saptanmıştır. Yapılan bu araştırmada kadın sporcuların görev yönelimleri erkek sporculara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular Duda ve diğerleri (1995) ile Whitehead ve Duda (1998) tarafından ulaşılan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Tongo (2020)'ya göre, görev yönelimine sahip sporcular, sporda yer almaktan hoşnut olurlar ve spor ortamı içerisinde kendilerini becerikli görürler. Görev yönelimini benimseyen sporcular için beceri öğrenme, beceri gelişimi, görevde ustalaşma, iş birliği ve takım uyumu ön plandadır. Görev yönelimli hedefler doyum, hoşlanma ve sporla içsel olarak ilgilenme ile ilişkilidir (Stephens ve Bredemeier, 1995). Biddle, Wang, Kavussanu ve Spray (2003) ise görev yönelimli hedeflerin yüksek ahlaki işleyişle, olumlu sosyal tutumlarla ve sportmenlikle ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tongo tarafından 2020 yılında yapılan bir araştırmada cinsiyet değişkeni açısından kadınların görev yönelimi puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırmada, kadın Bocce sporcularının erkek sporculara oranla görev yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular Tongo (2020) tarafından ulaşılan sonuçlar açısından değerlendirildiğinde benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

Literatürde yer alan bazı çalışmalarda ise sporcuların hedef yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği çalışmalarda yer almaktadır. Bu araştırmalardan

bazıları ise şu şekilde sıralanmaktadır. Balkis (2019) Elit seviyede tenisçilerin görev ve ego yönelimi hedeflerinin başarı motivasyonlarına etkisini incelemiştir. İlgili araştırmada katılım sağlayan tenisçilerin hedef yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmiş hedef yönelimi ve cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir farklılık saptanmamıştır. Duda ve Hom (1993), basketbol kampına katılan sporcuların ve ailelerinin hedef yönelimlerini incelemiş ve cinsiyet değişkenine göre hedef yönelimlerin farklılaşmadığını tespit etmiştir. Li, Harmer ve Acock (1996)'da Beden Eğitimi okuyan öğrenciler ile ilgili yaptığı çalışmasında hedef yönelimi alt boyutlarından görev yöneliminin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını, diğer alt boyut olan ego yönelimlerinde ise erkeklerin kızlardan anlamlı derecede farklı olduklarını belirlemiştir. Yapılan bu araştırmada kadın sporcuların hedef yönelimlerinin erkek sporculara oranla daha yüksek olduğu saptanmış ve elde edilen bu bulgu, Balkis (2019), Duda ve Hom (1993), Li ve diğerleri (1996) tarafından ulaşılan sonuçlar açısından değerlendirildiğinde benzerlik göstermemektedir.

İlter (2021) ergen sporcuların sportif karakter yapıları ile hedef yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi konulu tez çalışmasında, araştırma kapsamında yer alan sporcuların görev yönelimlerini yaş değişkenine göre inceldiğinde anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada, 23-27 yaş Bocce sporcularının 18-22 yaş Bocce sporcularına göre görev yönelimlerinin daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Elde edilen bulgular İlter (2021) tarafından ulaşılan sonuçlar açısından incelendiğinde benzerlik göstermektedir.

Yazıcı (2021) Okçuluk sporcularının imgeleme becerilerinin hedef yönelim düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma grubu; 2019- 2020 yılları arasında Türkiye Okçuluk Federasyonuna bağlı 116 erkek ve 135 kadın olmak üzere 251 gönüllü sporcudan oluşmaktadır. Araştırmada spor yılı değişkenine göre okçuluk sporcularının hedef yönelimi (görev ve ego) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya koyulmuştur. Balkis (2019), tarafından yapılan “Elit Seviyedeki Tenisçilerin Görev ve Ego Yönelimi Hedeflerinin Başarı Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması” konusunda sporcuların hedef (görev ve ego) yönelimlerinin spor yapma yılı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Ancak yapılan bu araştırmada görev yönelimi alt boyutunda 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularında ($\bar{X}=4,44$), 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,60$) ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına ($\bar{X}=3,16$) göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulguya göre sporcuların spor yaşının artış gösterdikçe görev yönelimlerinin de artış gösterdiği söylenebilir. Yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular, Yazıcı (2021) ve Balkis (2019) tarafından ulaşılan sonuçlar ile benzerlik göstermemektedir.

Yapılan bu araştırmada Bocce sporcularının spora bağlılık düzeyleri cinsiyet ve yaş değişkenine göre farklılık göstermezken, spor yaşı değişkenine göre sporcuların, spora bağlılık düzeylerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Peke (2020) Oryantiring katılımcılarının spora

bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarını incelemiştir. Peke tarafından 2020 yılında yapılan araştırmada hem oryantiring sporcularının spora bağlılık, zinde olma, adanma ve içselleştirme puan ortalamaları cinsiyete göre incelemiş hem de sporcuların, spora bağlılık düzeylerini yaş değişkenine göre incelemiştir. Araştırmada her iki değişken açısından da herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Spora bağlılık açısından Peke (2020) tarafından ulaşılan sonuçlar, yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Sporcuların spor yaşı değişkenine göre spora bağlılık düzeyleri incelendiğinde, sporcuların zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam bağlılık düzeylerinde farklılıklar tespit edilmiştir. 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip Bocce sporcularının, 6-10 yıl spor yaşına sahip Bocce sporcularına ve 5 yıl ve altı spor yaşına sahip Bocce sporcularına göre, zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Siyahtaş, Tükenmez, Avcı, Yalçınkaya ve Çavuşoğlu (2020) tarafından yapılan bir araştırmada bireysel sporlar ile uğraşan sporcuların, spora bağlılıklarının takım sporunda mücadele eden sporculara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre; Bocce sporcularının spor yaşı arttıkça spora olan bağlılık düzeylerinin de artış gösterdiği söylenebilir.

Bu araştırmada Sporda görev yönelimi ile spora bağlılık ölçeğinin alt boyutları arasında yer alan zinde olma, adanma, içselleştirme pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu, ego yönelimi ve spora bağlılığın alt boyutları arasında yer alan zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutları arasında negatif ve zayıf yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen tüm bu sonuçlardan hareketle; sporda görev yönelimi spora bağlılığa etki ederken, ego yöneliminin spora bağlılığa etki etmediği, 11 yıl ve üzeri spor yaşına sahip olan sporcuların ego yönelimlerinin düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuca göre, spor yaşının arttıkça sporcuların ego yönelimlerinin düştüğü görülmektedir.

Kaynaklar

- Balkis, F. (2019). *Elit Seviyedeki Tenisçilerin Görev ve Ego Yönelimi Hedeflerinin Başarı Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ağrı.
- Biddle, S., Wang, C.J., Kavussanu, M. ve Spray C. (2003). Correlates Of Achievement Goal Orientations In Physical Activity: A Systematic Review Of Research. *European Journal of Sport Science*. 3(5), 1-20.
- Cumming, S. P., Smith, R. E., Smoll, F. L., Standage, M. ve Grossbard, J. R. (2008). Development and validation of the Achievement Goal Scale for Youth Sports, *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 686-703.
- Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Duda, J. L. ve Hom, H. L. (1993) "Interdependencies Between the Perceived and Self-Reported Goal Orientations of Young Athletes and Their Parents, *Pediatr Exerc Sci*, 5, 234-241.
- Duda, J. L. ve Nicholls, J. G. (1992). Dimensions of Achievement Motivation in Schoolwork and Sport. *Journal of Educational Psychology*. 84, 290-299.

- Duda, J. L., Chi, L., Newton, M., Walling, M. D. ve Catley, D. (1995) Task and ego orientation and intrinsic motivation in sport”, *International Journal of Sport Psychology*, 26, 40-63.
- Fraenkel, J.R. Ve Wallen, N.E. (2009). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Guillén, F. ve Martínez-Alvarado, J. R. (2014). The Sport Engagement Scale: An Adaptation of the Utrecht Work Engagement Scale (UWES) for the Sports Environment. *Universitas Psychologica*. 13(3), 975-984.
- İlter, İ. (2021). *Ergen Sporcuların Sportif Karakter Yapıları ile Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kocaekşi, S. (2010). *Hentbol Bayan Milli Takımında Zaman Değişimi Ve Performansın Grup Sargınlığı, Sportif Kendine Güven, Öz-Yeterlik, Hedef Yönelimi Ve Yarışma Kaygısı Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Spor Bilimleri Teknolojisi Anabilim Dalı, Ankara.
- Li, F., Harmer, P. ve Acock, A. (1996). “The task and ego orientation in sport questionnaire: construct equivalence and mean differences across gender”, *Res Quart Exerc Sport*, 68, 228-238.
- Lonsdale, C., Hodge, K. ve Jackson, S.A. (2007). Athlete Engagement: II. Development and Initial Validation of The Athlete Engagement Questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*. 38, 471-492.
- Mercan, M. (2006). *Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık Örgütsel Yabancılaşma ve Örgütsel Vatandaşlık*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Nicholls, J. G. (1989). *The Competitive Ethos And Democratic Education*. Cambridge: Harvard University Press.
- Peke, K. (2021). *Oryantiring Katılımcılarının Spora Bağlılıkları ve Zihinsel Dayanıklılıklarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Schaufeli, W. B., Salanova, M., González-Romá, V. ve Bakker, A. B. (2002). The Measurement of Engagement and Burnout: A Two Sample Confirmatory Factor Analytic Approach. *Journal of Happiness Studies*. 3(1), 71-92.
- Shaffer, H. J., Hall, M. N. ve Bilt, J. V. (2000). Computer addiction: A critical consideration. *American Journal of Orthopsychiatry*. 70(2), 162- 168
- Sirganci, G., Ilgar A. E. ve Cihan, B. (2019). Spora Bağlılık Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 171-182.
- Siyahtaş, A., Tükenmez, A.; Avcı, S., Yalçınkaya, B. ve Çavuşoğlu, S.B. (2020). *Bireysel ve Takım Sporu Yapan Sporcuların Spor Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi*, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(34): 1310-1317.
- Stephens, D.E. ve Bredemeier B.J. L. (1995). Moral Atmosphere and Judgements About Aggression in Girls' Soccer: Relationship Among Moral and Motivation Variables. *J Sport Exer Psychology*. 18, 158-173.
- Tongo, G. Ç. (2021). *Sporda Değerler, Hedef Yönelimleri ve Ahlaki Karar Alma Tutumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı, Antalya.
- Toros, T. (2004). Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği –SGEYÖ–Nin Türk Sporcuları İçin Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışması, *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2004, 155-166.
- Toros, T. ve Koruç, Z. (2004), Hedef Yönelimleri ve Algılanan Motivasyonel İklim Arasındaki İlişki: Liseli Erkek Voleybolcular Üzerine Bir Çalışma, 10. ICHBER-SD Avrupa Kongresi & SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye.
- Wang, C. K. J., Chatzisarantis, N. L., Spray, C. M. ve Biddle, S. J. (2002). Achievement Goal Profiles in School Physical Education: Differences in Self-Determination, Sport Ability Beliefs, and Physical Activity, *British Journal of Educational Psychology*, 72, 433-445.
- Whitehead, J. ve Duda, J. (1998). Measurement of goal perspectives in the physical domain. In *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp. 21-48). Fitness Information Technology.

Yazıcı, E. (2021). *Okçuluk Sporcularının Sporda İmgeleme Becerilerinin Hedef Yönelimi Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Tekirdağ.